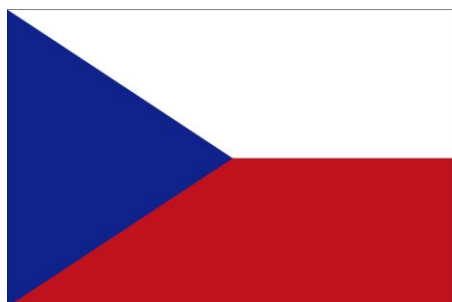

NOVINY Z PAHORKU

Občasník č.5, září 2013

28. ZÁŘÍ
DEN
ČESKÉ
STATNOSTI

ZÁŘÍ-ŘÍJEN 2013

Den Charity

Den Charity v Domově na Dómském pahorku

Den: čtvrtek 26. září **Čas:** od 9. 00 do 17. 00 hodin

Místo: Zahradnická 1534/4 , Litoměřice

Pravidelné prohlídky prostorů Domova: 9. 00; 10. 00; 11. 00;
13. 00; 14. 00; 15. 00; 16. 00 hodin

Dopolední aktivity seniorů:

9. 30 – 11. 00 hodin

Ukázka a prodej výrobků z našich dílen:

9. 00 – 16. 30 hodin

Dětský koutek – aktivity pro děti:

9. 00 – 16. 00 hodin

Hudební vystoupení country skupiny KARAVANA:
od 15.30 hodin

Akce se konají na mnoha místech České republiky kolem svátku sv. Vincence z Pauly (27. září), patrona a zakladatele moderní charitativní práce.

Více na: www.charita.cz

GENERÁLNÍ PARTNER
CHARITY ČR

---T---Mobile---

PARTNER CHARITY ČR

SVÁTEK SVATÉHO VÁCLAVA

Dne 28. září slaví český národ slavnost sv. Václava, knížete, vévody české země, patrona naší vlasti. Málokdy se mezi vladaři najdou světcí. Málokdo je vyžralou osobností ve dvaceti letech. Málokterý křesťan má takový smysl pro službu Bohu a bližnímu, jako světec a mučedník svatý Václav.

Básník František Halas napsal:

*“Kůň bronzový, kůň Václavův se této noci třás
a kníže kopí potěžkal.
Myslete na chorál, malověrní,
myslete na chorál!”*

Nejméně od 12. století stále zní prosba: Nedej zahynouti nám ni budoucím! Tato slova jsou pro nás povzbudivá. Naši předkové mysleli na nás, na budoucí. Oni se za nás modlili, svěřovali nás do ochrany svatého Václava.

V žádném případě si nemohli představit naši podobu. Ani ve snu je nenapadlo, že my - “budoucí” - budeme létat v letadlech, jezdit v autech, nevěděli nic o dalších technických vymoženostech 21. století. Nedovedli si představit, jak daleko vše dojde, že my všichni budeme potřebovat ochranu před hrozcí zkázou, před mocí zla, jehož síly lidé uvolnili a teď nevědí, jak je zastavit.

Bylo to od našich předků pěkné, že na nás mysleli. Je ale velmi důležité, že jsme si toho vědomi. Když je národu nejhůř, hledá útočiště u svatého Václava.

Teď k druhé straně věci: Když naši předkové mysleli na nás, máme i my myslet na ty, kteří přijdou po nás, na naše “budoucí”. Ani my si nedovedeme představit, jací budou.

Jedno je jisté: Očekávají od nás, že jim nepředáme zemi zničenou, že jim dědictví otců nepředáme zdemolované. Že jim předáme hodnoty nejen materiální, hmotné, ale především hodnoty duchovní, aby dál mohli v naší zemi žít.

Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím!

Probud' naše svědomí, abychom jako ty byli stateční a věrní!

Pros za nás Boha, svatého Ducha, Kyrie eleison!

R.D. ICLic. Mgr. Józef Szeliga
děkan litoměřický
prezident Diecézní charity Litoměřice

STÁTNÍ SVÁTEK - DEN ČESKÉ STÁTNOSTI

Co vůbec znamená tento svátek a jaké jsou jeho historické odkazy?

Svátek byl navržen na základě usnesení výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky z 24. března 2000. Výbor zvolil pro státní svátek označení „*Den české státnosti – Svatý Václav*“.

Schválen však byl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky jako státní svátek s označením jen „*Den české státnosti*“ a stal se tak od roku 2000 jedním ze sedmi oficiálních státních svátků ČR.

Možná již diskuse v Poslanecké sněmovně provázející jeho schválení předznamenal, že svátek svatého Václava nebyl, na rozdíl od těch ostatních, širokou veřejností zcela pochopen. Debata o postavě knížete sv. Václava vedená na parlamentní půdě ukázala, jak nedostatečné je naše povědomí o smyslu našich dějin a české státnosti.

Většina veřejnosti se přesto shoduje na tom, že kníže Václav je významnou a zásadní postavou české národní hrdosti. Pravdou je, že panovník, který v čele Českého knížectví působil relativně krátkou dobu, sehrál daleko větší roli po své smrti než za svého života.

Popišme si alespoň ve stručnosti život a osobnost českého panovníka Václava I.

Václavovo mládí

Václav byl nejstarším synem knížete Vratislava a Drahomíry, z kmene polabských Stodoranů (*pohanů*), jimž se narodil na počátku 10. století, nejčastěji se udává rok 907. Velkou roli ve výchově budoucího knížete sehrála jeho babička Ludmila, žena prvního historicky doloženého přemyslovského knížete Bořivoje. Vštěpovala svému vnukovi křesťanské hodnoty a naučila jej číst a psát. Později se Václav zdokonaloval na hradišti Budeč a údajně byl velmi vzdělaný.

Když v roce 921 zemřel kníže Vratislav, Václav se stal jeho nástupcem. Kvůli nízkému věku se však místo něj o vládu dělily Drahomíra s Ludmilou, která se později vlády vzdala. Václav se do čela knížectví postavil někdy mezi roky 922 a 925.

(Na obr. Sv. Václav a jeho babička sv. Ludmila.

Idealizované zobrazení, neboť v době smrti Ludmily bylo Václavovi asi 14 let.)

O vládě knížete Václava (925-929)

Podle historiků byl vzorem křesťanského panovníka a silně přispěl k rozšíření víry v zemi. Zakládal kostely, podporoval duchovní a povolal do země kněží z cizích zemí. Údajně proti své vůli byl nucen sdílet lože s ženou, což vedlo k početí syna Zbraslava, který ale zemřel v útlém věku. Podle dobových svědectví byl Václav osvětový, morální a zásadový vládce, který navzdory své mírumilovné povaze dokázal být i rázný, bylo-li to třeba.

Václavově vládnutí byla často vyčítána jeho vazba na saského vévodu a východofranckého krále Jindřicha Ptáčníka. Poté, co bavorská a saská vojska pod jeho velením vtrhla do Čech, uzavřel Václav, vzhledem k tomu, že jeho vojsko bylo početně slabší, téměř bez boje mír s Jindřichem se závazkem platit mu poplatek 120 volů a 500 hřiven stříbra ročně. Hlavním důvodem jeho rozhodnutí byl zřejmě reálný pohled na marnost nerovného boje a zvážení míry nebezpečí, které hrozilo samostatnosti českého národa a jeho jazyka (k poplatku se později zavázal i jeho bratr Boleslav I. a také slavný kníže Břetislav).

Smrt ve Staré Boleslavi

Václav byl zavražděn svým bratrem Boleslavem ve Staré Boleslavi údajně v pondělí 28. září, které připadá na roky 929 nebo 935. Ačkoli se historici a kronikáři po staletí přikláněli spíše k první variantě, pozdější objevy dávají za pravdu převážně verzi s rokem 935. Historici přikládají vraždu mocenským sporům mezi bratry, které vyplynuly z odlišných názorů na Václavovu politiku, zejména vůči Jindřichu Ptáčníkovi.

Dalším možným důvodem je jeho přílišné lpění na christianizaci země. V každém případě se jednalo zřejmě o první doloženou bratrovraždu v českých dějinách.

Názory dobových kronikářů na podrobnosti samotného incidentu se rozcházejí. Shoda panuje v příjezdu Václava do Staré Boleslavi, jeho účasti na bohaté hostině a následném přenocování v sídle jeho bratra Boleslava. Není však jisté, co se seběhlo, když se druhý den vypravil na ranní bohoslužbu.

Legenda o Václavově skonu – verze I.

Boleslav pozval svého bratra Václava na hostinu při příležitosti svátku svatých Kosmy a Damiána, k sobě do (Staré) Boleslavi. Druhý den ráno, ještě před rozedněním, se Václav vydal na ranní pobožnost. Potkal cestou Boleslava a řekl mu: „*Včera jsi nám pěkně posloužil, Bůh ti to oplatí.*“ Boleslav odpověděl: „*A dnes ti chci takhle posloužit!*“ a udeřil ho mečem do hlavy. Způsobil mu jen menší zranění, ale Václav se nechtěl bránit, aby neprolil krev svého bratra. Nato Boleslav přivolal své družiníky a ti Václava zabili. Podobně to alespoň vypráví legendy, např. nejstarší latinsky psaná, označovaná podle začátku textu *Crescente fide christiana* (Šířila se víra křesťanská).

Legenda o Václavově skonu – verze II.

První staroslověnská legenda popisuje vraždu podrobněji: V noci po hostině se spiklenci uradili s Boleslavem ve dvorci jednoho z nich, Hněvsy. Po ranním střetu obou bratrů, který se měl odehrát v bráně, přispěchal nejdřív Tuža a ťal Václava do paže. Václav se utíkal schovat do kostela. U dveří chrámu, které byly nejspíš zavřené, jej Tira a Česta ubili a Hněvsa probodl mečem. Kněz Krastěj tělo přikryl, pak jej Drahomíra odnesla do knězova domu, ošetřila a odnesla do chrámu. Pobožnost nechal vykonat Boleslav, povolal k tomu kněze Pavla (zřejmě hlavní pražský kněz již od časů Ludmily). Pronásledování a zabíjení byli i Václavovi stoupenci včetně urozeného muže Mstiny.

Ochránce české země

Svatým byl Václav prohlášen brzy po své smrti, kdy byly jeho ostatky převezeny z Boleslavi do pražské rotundy v místě dnešního chrámu sv. Víta.

Kult příkladného panovníka svatého Václava, který drží dohled nad českým státem, se začal šířit po celé zemi a v následujících staletích i do okolí. „Svatý Václav se stal světcem, přímlovčím a ochráncem svého lidu v nebesích, a tak i symbolem, záštitou a svorníkem národní jednoty a síly.“ (citace historika J. V. Šimáka).

Svatováclavský kult posloužil během národního obrození jako symbol české státnosti a národního uvědomění. Později však tuto tradici zneužili nacisté za druhé republiky a za protektorátu.

Velkým Václavovým ctitelem byl i další významný český státník Karel IV. V novostavbě chrámu sv. Víta nechal nad jeho hrobem vystavět k jeho počtě nádhernou Svatováclavskou kapli vyzdobenou nejkrásnějšími českými drahokamy a cyklem maleb z Václavova života. Nachází se zde také snad nejznámější socha Václava I. od sochaře Petra Parléře.

Korunovační klenoty

Knížeti císař Karel IV. věnoval i korunovační klenoty. Prohlásil je za majetek sv. Václava, všichni ostatní, kteří je kdy nosili, je měli pouze symbolicky propůjčeny. K počtě a slávě Svatého Václava také nazval novou královskou korunu "korunou svatováclavskou".

Základní soubor korunovačních klenotů tvoří: Svatováclavská koruna Karla IV., k ní náležející pouzdro a poduška, královské žezlo a jeho pouzdro, královské jablko a jeho pouzdro, korunovační plášť a další oděvní součásti: pás, manipul, štola a hermelínový límec. Ve středověku patřily k souboru ještě: prsten, zlaté náramky a křišťálová nádoba na sv. olej. Nejznámější mezi lidmi jsou: koruna, jablko a žezlo. Svatováclavská koruna je klenot zhotovený ze zlata vysoké ryzosti (21 - 22 karátů), zdobený drahými kameny a perlami je v korunovačním souboru nejstarší. Váží téměř 2,5 kg. Ke své korunovaci v roce 1347 ji dal zhotovit Karel IV.

Klenoty jsou uloženy v Korunní komoře v chrámu sv. Víta. Klíče k zámkům ke dveřím a k pancéřové skříni, ve které jsou klenoty uloženy, mají tyto osoby: prezident republiky, předseda vlády, arcibiskup pražský, předseda Poslanecké sněmovny, předseda Senátu, děkan Metropolitní kapituly u sv. Víta a primátor hlavního města Prahy.

Václavovy ostatky

Po svatém Václavovi ovšem zbyly i skutečné ostatky. Jsou uloženy v tzv. ostatkové bustě, stříbrné schránce, místy pozlacené, která světce zpodobňuje (viz. obr.). Pochází z doby před rokem 1503 a uložena je v metropolitní kapitule u sv. Víta.

Ostatky českého patrona se však nezachovaly v plném rozsahu. Jsou pohřbeny ve zmíněné kapli při jižní stěně. Lebka je ale pietně uložena v relikviáři ve svatovítské klenotnici. Pražský hrad v tisícileté historii opouští jen výjimečně, při svatováclavských slavnostech ve Staré Boleslavi ji nese kardinál na podušce davem poutníků.

Svatováclavský chorál

Je církevní píseň, jejíž kořeny sahají až do 12. století. Po několik dalších století byla neoficiální českou hymnou, v době vzniku ČSR se dokonce uvažovalo o tom, že by se stala hymnou národní.

*„Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš,
pros za nás Boha, svatého Ducha, Kriste eleison.
Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě.
Nedej zahynouti nám ni budoucím, svatý Václave, Kriste eleison.
Pomoci my tvé žádáme, smiluj se nad námi, utěš smutné,
zažeň vše zlé, svatý Václave, Kriste eleison.“*

Další památky na sv. Václava

V našem století byl k počtě sv. Václava vztyčen jeho monumentální jezdecký pomník od J. V. Myslbeka, kde je národní světec ve společnosti dalších patronů a patronek země české z doby přemyslovské: sv. Ludmily, sv. Prokopa, sv. Vojtěcha a sv. Anežky České.

Do jeho blízkosti přicházejí lidé v nejvýznamnějších chvílích života země. 28. října 1918 zde proběhla demonstrace ke vzniku československého státu, zde byl ohlášen konec 2. sv. války, ale předtím i zřízení protektorátu a v r. 1948 i „vítězství pracujícího lidu nad reakcí“. Před zraky sv. Václava se pro svobodu své země upálili Jan Palach a Jan Zajíc. Zde také nakonec zvonili občané klíči a za tichého souhlasu sv. Václava si bez krveprolití vydobyli cestu k demokratické společnosti.

Motiv Myslbekovy jezdecké sochy nám navíc téměř denně prochází rukama. Od roku 1993 jsou v oběhu dvacetikorunové mince podle návrhu akademického sochaře Vladimíra Oppla. Na rubové straně je zpodobněn sv. Václav včetně nápisu ze zmíněného pomníku.

Svatému Václavu je v celé České republice zasvěceno přes 330 kostelů a chrámů - od starobylých až po ty moderní.

Sochy českého patrona se nacházejí na Václavském náměstí nebo uvnitř Svatovítského chrámu a na Karlštejně. Na jeho počest se 28. září koná ve Staré Boleslavi Národní svatováclavská pouť.

Známa je i pověst o hoře Blaník, v které odpočívá svatý Václav coby vůdce legendárního spícího vojska, které nám přijde na pomoc, až bude zemi nejhůře

Stopy sv. Václava v Litoměřicích

I v našem bývalém královském městě nalezneme řadu památek na osobnost českého knížete Václava I. Ať již ve stavbách, ulicích, náměstích či ve věžích kostelů. Povězme si tedy něco o nich a jejich historii.

Václavská ulice

Původně nesla ve středověku název „Sct. Wenzel, (dle zde stojícího kostela sv. Václava), poté až do roku 1880 „Wenzelvorstadt“ (Václavské předměstí). V letech 1880 – 1945 se jmenovala „Kleine Wenzelsgatte“ (Malá Václavská ulice). Roku 1945 byly uličky Malá a Velká Václavská spojeny pod název „Svatováclavská“. V roce 2000 se původní Malá Václavská opět vyčlenila pod názvem „Václavská“ a toto jméno si nese dodnes.

Svatováclavská ulice

Před úředním pojmenováním roku 1880 se říkalo od středověku zástavbě kolem kostelíka Svatý Václav nebo Václavské předměstí. V letech 1880 - 1945 nesla název „Grosse Wenzelsgasse“ (Velká Václavská). Po 2. světové válce byla roku 1945 přejmenována na „Svatováclavskou“ a pod stejným názvem ji objevíme i dnes.

Václavské náměstí

Od středověku bylo pojímáno jako Václavská ulice (stejně názvosloví). Teprve v roce 1889 byl tento prostor vyčleněn jako náměstí s názvem „Wenzelsplatz“ a po roce 1945 došlo k jeho počestění na „Václavské náměstí. Toto pojmenování si nese dodnes. Tak se i Litoměřice – stejně jako Praha – mohou chlubit tím, že mají Václavské náměstí.

Kostel sv. Václava

Historie kostela sahá až do roku 1363, kdy je poprvé připomínán. Gotická stavba však byla během třicetileté války poničena. V letech 1714 - 1716 dalo město na tomto místě postavit nový kostel jako dík za odvrácení moru. Slavnost uložení základního kamene se konala 28.9.1714. Barokně jej vystavěl Octavio Broggio. Sochařské práce jsou dílem Franze Tollingera a štukatérské Rochuse Bolla. Jako zástupci dalších profesí podílejících se na výstavbě jsou doloženi - políři Adam Václav Otčenášek (1714), po něm to byl Vojtěch Kysling (před jeho nástupem stavbu vedli zedníci Petr Spineti, Fr. Walter), kamenické práce prováděl Ondřej Krause, malířské a pozlacovačské Fr. Meissner, tesařské Ant. Kühnel, truhlářské (zhotovující i oltáře) Jiří Walter. Všichni mimo štukatéra jsou uváděni jako místní řemeslníci.

V průčelí kostela se nachází socha sv. Václava, českého knížete a patrona českého národa od F. Tollingera (doloženo r. 1715). Nad sochou je pak štukový městský znak.

Litoměřický kostel sv. Václava je jednou z nejkvalitnějších staveb 1. čtvrtiny 18. století na našem území.

V dokončeném kostele se první katolická bohoslužba konala na svátek sv. Václava, patrona kostela 28. září 1716.

Za josefínských reforem byl kostel jako bohoslužebné místo zrušen. Od té doby sloužil pouze jako skladiště až do 28. září 1852, kdy jej znovu vysvětil litoměřický biskup Hille.

Po roce 1927 proběhla rekonstrukce kostela a byl z něj vytvořen památník obětem 1. světové války. V roce 1950 získala kostel do užívání pravoslavná církev, a kostel sloužil pro potřeby východních bohoslužeb.

Generální oprava v letech 1992 - 1993 probíhala dle návrhu ing. arch. Jarmily Antošové, restaurátorské práce ve štuk a kameni prováděl ak. arch. Jan Staněk a v kovu Alois Kučera, stavební práce pak firma PYRUS L.t.d.. Objekt byl odizolován od vlhkosti a byla provedena obnova fasády. Uvnitř došlo k výměně většiny dřevěných součástí, protože stávající již byly v nevyhovujícím stavu. Došlo také k odstranění kůru pro zpěváky.

Při této v pořadí čtvrté opravě byla otevřena kopule kostela. V makovici byly nalezeny dvě olověné a jedna měděná tuba, jako poselství dávných věků z dob minulých oprav kostela. Ve všech byly ukryty mj. záznamy o tehdejší době a staré mince (záznam o opravě kříže, makovice a kopule věže J. Stürbitzkým z Litoměřic ze dne 27. května 1925, výtisk novin Leitmeritz Zeitung, tištěný ceník zemědělských produktů v Litoměřicích z 3. října 1885 atd.). Nově k nim pak přibyl záznam o době naší: fotografie, mince a videokazeta o stavu města.

Kostel je majetkem města a v bezplatném pronájmu jej od roku 1945 užívá pravoslavná církev, která neustále zdokonaluje i interiér (zprovoznění zvoničky, vybudování nového kůru pro zpěváky, instalace nového ikonostasu – viz. obr.).

Litoměřické zvony spjaté se sv. Václavem

Mistr Tomáš z Litoměřic byl prvním známým severočeským zvonařem. Celkem je známo 31 jeho zvonů vyrobených v letech 1493 - 1537. Některé vyráběl ve spolupráci se slavným kutnohorským zvonařem Ondřejem Ptáčkem. Podle něho je nazýván "**Ptáčkem**" i původní z celkového počtu čtyř zvonů na městské věži u kostela Věch svatých. Je vysoký 102cm, průměr má 130cm. Přelit byl ze starého zvonu kutnohorským mistrem a pak znovu roku 1582 v baště před bývalou Dlouhou branou nad nádražím. Na povrchu jsou vyobrazeny dvě postavy - sv. Václav a Zikmund a písmena K.W. (kníže Václav) a S.Z. (svatý

Zikmund). Český nápis na plášti praví: "*Z jistého snešení a poručení jich milosti pana purkmistra, pánů a vsí obce této litoměřické, tento zvon ze starého zvonu, kterých předešle Ptáček sloul, znovu jest přelit a předělán od Vondřeje Pražského zvonaře ke cti a chvále Pánu Bohu L.P. 1512*". Na druhé straně je nápis latinský.

Původním zvonem je na městské věži i "**Václav**" z roku 1501, který slil Václav Zlatník. Je vysoký 182cm, průměr má 160cm a váží 81q. V roce 1510 však byl přelit mistrem Ptáčkem z Kutné Hory a mistrem Tomášem z Litoměřic. Na jeho plášti je vyobrazena Panna Marie s Ježíškem v náručí a písmena W.K. (Václav kníže). Na zvonu je také latinský nápis.

Třetím zvonem je "**Vojtěch**", vysoký 95cm, o průměru 110cm. Tento zvon, stejně tak jako čtvrtý v pořadí "**Martin**", byly na věž přeneseny až po 2. světové válce v roce 1946. Vojtěch původně zvonil na zvonici kostela sv. Vojtěcha, Martin zase ve filiálním kostele sv. Martina v Mlékojedech. Oba byly za války deponovány na Maninách v Praze pro válečné účely.

Vojtěch má na plášti ve dvou řádcích nápis: "*Tento zvon je dělán zkrze mistra Bartoloměje, zvonaře městě Praze, do Litoměřic na předměstí fary Zásady za faráře kněze Jana a to ke cti a chvále Pána Boha, Matky jeho a sv. Vojtěcha léta Božího (1524) tisícího pětistého čtyřmécítného*".

Martin je vysoký 92cm, má průměr 116cm. Na plášti ornamentální pásek odděluje dva řádky s latinským nápisem a chronogramem r. 1691. Vyobrazen je na něm sv. Václav, Panna Marie s Ježíškem a znak města Litoměřic. Na druhé straně pláště je zobrazen Krucifix a vpravo od něho sv. Martin na koni pŕlící vlastní plášť. Při tomto reliéfu je německý nápis.

Na věži se nachází hodinový cimbál z roku 1554 o průměru 115 cm. Na sanktusové = svaté věžičce (je to 3. nestanová věžička nad hlavním oltářem) se zachoval zvonek "**Matouš**". Ke zvonění se však nepoužívá.

Václavské pranostiky

Ke Dni české státnosti se také váže několik pranostik. Jmenujme si jen některé:

- Svatováclavské časy přinesou pěkné počasí.
- Kolem svatého Václava nové léto nastává.
- Svatý Václav Čechům přeje, neprší-li na něj, dobře se za rok seje a ještě více ve stodole děje.
- Svatý Václav v slunci září, sklizeň řípy se vydaří.
- Přejde Václav - kamna připrav!
- Na svatého Václava každá pláňka dozrává.
- Na svatého Václava bývá bláta záplava.
- Na Václava českého bývá vína nového.
- Svatý Václav víno chrání, po něm bude vinobraní.
- Je-li bouřka na Václava dlouho teplo zvěstovává.
- Jaké mrazy před svatým Václavem, takové před svatodušními svátky.
- Svatý Václav praví: „Pusťte krávy do otavy!“

(Na obr.: Svatý Václav připravuje mešní víno)

Pár perliček

- V Den české státnosti slaví narozeniny např. český politik a prezident Miloš Zeman, který ovšem byl ostře proti uznání tohoto svátku. Nesouhlasil, aby se tento den stal českým státním svátkem.
- Narozeniny také slaví Brigitte Bardotová nebo Hilary Duff.
- Událo se také mnoho jiných významných událostí, např. se v roce 1931 otevírá pražská ZOO anebo v roce 1991 byla založena Ostravská univerzita v Ostravě.

Podtrženo a sečteno

Mnoho lidí bere tento den, 28. září, jako volno navíc, ale zkuste se někdy zamyslet nad činy a skutky muže či světce, kvůli kterému tento svátek (Den české státnosti) vlastně vznikl.

Každý stát, každá kultura, každý národ a dokonce i každý člověk musí mít před sebou něco, čemu věří a k čemu může upínat svůj zrak v těžších časech, kdy se situace zdá neutišitelná a on se cítí zcela bezmocný.

V těchto chvílích se v srdci rodí touha mít svého ochránce, patrona, bojovníka za naše práva, někoho, kdo se zachoval co nejlépe a nám tím dodává sílu, že vytrval až dokonce. Zvolili jsme si Sv. Václava.

Slyš Václave, český kníže, patrone našeho národa:
NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM I BUDOUCÍM!

Státní svátek – Den české státnosti, ale neodkazuje jen na postavu svatého Václava. Už samotný název „Den české státnosti“ nás směřuje i k historickým bojům Čechů na vlastní sebeurčení a svobodu. Velice důležitým mezníkem v dějinách zemí českých bylo období 2. světové války a hrdinné boje českých vojáků v armádách spojeneckých států.

Jedním z těch, kteří válečnou frontou došli až k bojům na Dukle, je jeden z nás Můžeme ho denně potkávat na chodbách Domova na Dómském pahorku.

JEDEN Z NÁS – DIMITRIJ LUPEJ, plukovník v. v.

Převzato z „Příběhy 20. století“ (Post Bellum), redakčně upraveno a kráceno

- narozen roku 1917 na Zakarpatské Ukrajině
- v roce 1939 nucen narukovat do maďarské armády
- po propuštění civilní zaměstnání
- před druhým povoláním k vojenské službě v maďarských ozbrojených silách utekl do SSSR
- zde zatčen a vězněn v řadě věznic a táborů
- povolán k československé vojenské jednotce do Buzuluku
- zařazen k protitankové rotě
- bojoval u Kyjeva, Bílé Cerekve, Dukly a také v dalších bojích během osvobození Československa
- od r. 1947 až do odchodu do penze vojákem z povolání

Rodina

Narodil se v březnu 1917 v obci Stavné v okrese Velký Berezny na Zakarpatské Ukrajině. „Bylo nás deset dětí a já jsem devátý. Za první republiky to byl těžký život. Bylo nezaměstnání. Byly štrajky. To už jsem byl sedmnáctiletý kluk – četníci šli proti nám prvního máje... Od příkopu k příkopu, i se střílelo. Prožíval jsem takto své mládí.“

Pan Lupej vychodil základní školu, poté ale musel pracovat doma a vytouženého vyučení řezníkem se nedočkal.

Maďarská okupace

„Přišel rok 1939 a já na jaře, 1. března, rukoval do Spišské Nové Vsi. Tam jsem byl patnáct dnů. Němci zabrali celé Čechy a Slovensko vyhlásilo samostatnost, tak nás 17. března propustili a přebrali nás Maďaři na sovětských hranicích. Všechny nás vedli až do Budapešti. Tam nás dali do dřevěných baráků, kde jsme přespali jednu noc. Druhý den nás hned lifrovali vlakem každého tam, kde se narodil. Pěšky, vlakem atd.“

Doma strávil pan Lupej přibližně rok svého života. „Byl jsem u kamaráda. Nebyl vojákem a po řezníkovi dostal všechn majetek – prasata atd.“ Zde tedy po celou dobu pomáhal s řeznickými a obchodními pracemi.

Útěk do SSSR

Aby se vyhnul nutnosti opět narukovat do maďarské armády, rozhodl se pro útěk do Sovětského svazu.

„Říkali, že dostanu svolávací lístek a narukuju zpátky do maďarské armády. Hodně zakarpatských kluků šlo do maďarské armády násilím. Jelikož jsem nechtěl jít do maďarské armády a už jsem cítil, že svolávací lístek dostanu – měl jsem známé v notářském úřadu, který byl přímo naproti nám – tak povídám: Tak ne! Domluvilo se nás asi osm kluků a 3. června jsme se večer připravili. Maďarští četníci už po nás pátrali!“

Vybaveni na cestu jeli uprchlíci po celou noc, až se dostali na sovětské území.

V Sovětském svazu

Ihned po přechodu hranic byli však českoslovenští uprchlíci zatčeni a odvedeni na stanici Sanky. „*Tam nás dali do jedné místnosti. Když jsme tam přijeli, tak tam už byla jedna cela úplně obsazená. Lidmi i z naší vesnice, i ženy tam byly. Začali nás vyšetřovat. Každý šel na vyšetření hned ten večer... Jelikož jsem byl hezky oblečený, extra – vždycky jsem to na sobě dal znát – tak mě brali na výslech dvakrát. Co jsem mluvil v prvním výslechu, to i v druhém. Mluvil jsem s nimi normálně, ukrajinsky. Skončilo to, dali nás do jedné cely, kde nás bylo třicet! Byly pryčny a na nich jsme leželi. Žádná lůžka, to neexistovalo! Ležel jeden vedle druhého tak, že kdo se chtěl převrátit na druhou stranu, tak hej rup, všichni najednou...*”

Zde strávil celý týden. „*Dávali nám ubohou stravu, skoro jako vězňům,*” vzpomíná.

Poté následoval peší přesun zatčených až k železniční stanici Starý Samobor. A cesta pokračovala vlakem... „*Měli jsme strašnou žízeň, poněvadž bylo velké horko. Byl to první nebo začínal druhý týden v červnu. Dali nám tam kýbl vody. Vypil jsem hrnek a udělalo se mi špatně. Zatmělo se mi před očima. Ale už jsem byl ve vagoně. Kluci to ohlásili, tak mě pak dali do osobního vagonu. Tam byli lidé z NKVD.*” Takto dojel pan Lupej až do Skoljavy na Volyni.

V táboře byla k jídlu pouze polévka, vařená jednou denně, a přiděl jednoho chleba pro tři muže. Zde žil pan Lupej dva měsíce. „*Kameny jsme tloukli vši, umýt se nebylo kde...*”

Následně byl přeřazen do věznice v Berdičevě. „*Tam nás skoro svlékali donaha, prohlíželi, jestli nemáme nějaké zbraně, nože, knoflíky – všechno šlo z šatů, z bot. Pak nás rozdělili do cel. Byli jsme shodou okolností skoro všichni v jedné cele. Byli tam i chlapi z jiných vesnic. Třicet do jedné cely! Třicet chlapů!*” To vše v cele velké 2,5 krát 6 metrů. Na slamnicích spali uvěznění muži po dvou. Zde strávil pan Lupej další dva měsíce.

Poté byl přemístěn do Starobylsku u Černého moře. „*To byl nějaký starý klášter.*” Zde byli vězni ubytováni v podstatě ve stejné sestavě jako v Berdičevě. „*Ležel tam jeden vězeň, utekl taky ze Zakarpatské Ukrajiny. Pravděpodobně proto, že měl manželku a děti, si chudák vždycky sedl na pryčnu a plakal. Jak ve dne, tak v noci.*” Vězni museli snášet rovněž psychický nátlak dozorců. „*Jedna zásadní věc byla, že se nás netknuli ani prstem. Ani v jedné ani v druhé věznici ani v lágru.*”

Ze Starobylska pokračoval pan Lupej vlakem. Cesta trvala měsíc. „*Lidi trhali podlahu a za jízdy utíkali. Hlavně Poláci. Měli jsme tam jednoho Poláka s sebou a ten umřel ve vagonu*” Kvůli tuhé zimě museli vězni přidělovaný chléb sekat železem utrženým z vagonu. Pan Lupej si vzpomíná jak při jeho konzumaci pravidelně krvácel z úst. Cestu kupodivu nepřežil jen jeden z vězňů. Nakonec dorazili do tábora, tzv. lagpunktu. Zde musel pan Lupej kácet stromy. Předtím si však musel proházet cestu sněhem, který mu dosahoval až po pás.

O útěku

„*Myslel jsem si, že už se nikdy nevrátím a že nespatřím nikdy svou rodinu a republiku. Litoval jsem moc, že jsem nezůstal doma. To mě kamarádi spletli. Já jsem se měl dobře, poněvadž jsem dělal v řeznictví. Měl jsem se jak u Boha za dveřmi. A teď jsem přišel do takové nouze, bídy, neštěstí... Kolikrát jsem si v létě sedl na pařez, borůvky byly takové, že jste se mohl po nich válet, a poplakal jsem si občas.*”

Život v sovětském táboře

V předposledním táboře, kde byl pan Lupej vězněn, onemocněl úplavicí, z níž se nakonec zdárně uzdravil. Po vyléčení byl přidělen na lehčí práci – svoz pokáceného dříví z lesa. Zde již byly životní podmínky o poznání snesitelnější. Na tom mělo zásluhu rovněž to, že chodil vypomáhat i na kuchyň, kde se dostával k větším přidělům jídla. Panu Lupejovi se vedlo – v rámci možností – dobře, zajímala se o něj i zdejší ošetřovatelka.

Poté byl na jaře 1942 přeložen do dalšího tábora. Celých sto kilometrů do něj museli jít vězni, přísně střeženi, pěšky. Zde byli opět nasazeni na těžbu dřeva – kácení stromů a vykopávání pařezů. „*Budovali jsme sazový závod.*“ Tyto saze se posléze užívaly k výrobě střelného prachu.

V tomto táboře se pan Lupej dostal do potyčky s jedním Tatarem, který se vyhříval u ohně. „*Nebylo místo. Tak jsem ho vzal takhle za ramena, zdvihl ho, aby mě pustil sednout. On vstal, jak jsem ho zdvihl, a odešel. Představte si: tam se sekal takový silný drát kladivem. On vzal to kladivo, přišel zezadu a praštil mě po hlavě. Já jsem se skutálel, krev mě zalila. Mohl mě zabít!*“ Tato potyčka naštěstí neměla žádné trvalé zdravotní následky.

K československé vojenské jednotce

Na přelomu let 1942 a 1943 se pan Lupej dozvěděl, že bude propuštěn. „*Ruští vězni nám záviděli, že budeme propuštěni a že jdeme do války.*“

Budoucí českoslovenští vojáci byli tedy připraveni k transportu ke své jednotce. „*Jeli jsme skoro měsíc – do Buzuluky.*“ Po cestě nebyl dostatek jídla, a tak se pan Lupej musel mnohdy živit i třeba jen slupkami od brambor. Do Buzuluky dorazil 12. ledna 1943. Zde dostali budoucí vojáci zcela novou výstroj.

Výcvik

Dimitrij Lupej absolvoval výcvik a byl převelen do Novochooperska. „*Rozdělili nás podle toho, kdo jak může.*“ Pan Lupej byl přiřazen k protitankové rotě, kde cvičil nejprve s protitankovou puškou a poté s 45mm kanonem.

Bojová nasazení

„*Na frontu jsme šli v září (1943). Na Kyjev. Když jsme ho osvobodili, vycházeli z těch sklepů, třeba jenom v nočních košilích, objímali nás, líbali, jídlo nám nesli třeba poslední. A my jsme se dostali k medovému závodu, kde med dělali. A teď každý bral med, to bylo medu! Sudy káceli ven. Tam jeden se utopil v tom medu. Jak se nahnul, tak spadnul do toho sudu.*“

Přes Bílou Cerkev do Žaškova

„*V té vesnici (v Žaškově – pozn. ed.) nám všechny koně vytloukla německá letadla. Čtyřikrát nás bombardovali, snad třicet letadel. Akorát moji dva koně od kanonu zůstali naživu a s nimi jsem přišel až do Prahy.*“ Později byl pan Lupej odvelen mimo bojovou linii na odpočinek, během něhož absolvoval kurs velitele čety. Poté se jako instruktor účastnil výcviku převážně volyňských Čechů v Besarábii v létě 1944. V září 1944 se dostal přes Krosno na Duklu. Po tom, co jeho kanon dostal přímý zásah v boji a nebyl schopný střelby, bylo družstvo, kterému velel, přiděleno ke 2. rotě pěchoty, které velel nadporučík Steiner.

„*Toho se kulky nechytaly, on měl velké štěstí. To byl dobrý chlap, a lidský! Toho kluci měli rádi.*“

V rámci pěchoty se dostal i na naše území, kde byl raněn během lesního útoku. Střepinu z obličeje mu vyndali bez umrtvení během operace v Krosně. Ochrnutou ruku musel dlouho a pracně rozhýbávat.

Po doléčení se vrátil na Slovensko, kde působil krátce jako instruktor, a později se vrátil zpět ke své zbraně. Konec války ho zastihl na Moravě.

Boje však pro něj ještě neskončily. Těsně po válce se musel zúčastnit zátahu na banderovce, se kterými se on a jeho vojáci ve vsi u rakouských hranic jen těsně minuli.

V roce 1947 se rozhodl stát se vojákem z povolání a při této práci setrval až do důchodu.

Z NAŠICH AKCÍ

SLAVNOSTNÍ PŘESTŘÍŽENÍ PÁSKY

V úterý 30. dubna proběhlo v Domově na Dómském pahorku slavnostní zahájení činnosti nově vybudované knihovny. Pozvání na slavnostní přestřižení pásky přijala paní Zora Čuchalová z Knihovny K. H. Máchy a doc. MVDr. Rudolf Hubík Csc., který se na budování a zařazování knih osobně podílel.

Tento projekt se mohl uskutečnit díky řediteli Knihovny K. H. Máchy panu Tománkovi a jeho zástupkyni paní Čuchalové, kteří knihy ze zrušené pobočky v Pokraticích Domovu darovali. Děkujeme

Kromě čarodějnic, které se do tohoto slavnostního aktu vmísily, byla ještě před přestřižením pásky vyhlášena vítězka vyluštěné křížovky, která vyšla v březnovém vydání Občasníku Domova na Dómském pahorku. Vítězkou se stala paní Anna Hrubešová (*viz foto vpravo*). Gratulujeme.

PRVOMÁJOVÁ PLAVBA LODÍ PORTA BOHEMICA

Dne 1. května 2013 se v Litoměřicích konala prvomájová projížďka lodí Porta Bohemica, které se mimo jiných zúčastnily i nadšení uživatelé Farní charity. Bylo brzké dopoledne a slunce se sice schovávalo za mrzutými mraky, ale přesto byla atmosféra všech „výletníků“, co se rozhodli strávit začátek tohoto romantického dne na Střeleckém ostrově více než výborná. S úderem 10. hodiny se loď vydala na svou cestu po Labi, která byla doprovázena zajímavými informacemi přibližující krásy polabské krajiny od Litoměřic do Píšťanského jezera a zpět.

Pro všechny to byla příležitost k vybavení si vzpomínek. Paní Zvěřinová si mohla připomenout oblast Lovosic, kde pracovala od maturity až do důchodu. Při projíždění Píšťan nás pan Löwy seznámil s podivuhodnou historií celého píšťanského jezera a celou cestu jsme si mohli vesele zpívat s paní Janouškovou a tak cesta krásně ubíhala.

Při příjezdu zpět na Střelecký ostrov jsme se všichni i s posádkou lodi rozloučili námořnickým „ahoj“ a plni zážitků se odebrali k domovu s krásným pocitem, že výlet byl více než úspěšný.

MANŽELÉ KRAJÍČKOVI - SONS

Ve čtvrtek 9. května navštívili uživatele Domova na Dómském pahorku manželé Krajíčkovi ze Svazu nevidomých, kteří připravili seniorům příjemné a zábavné odpoledne. Účastníci akce si mohli vyzkoušet bez zapojení zraku různé kompenzační pomůcky, které ulehčují nevidomým a lidem se zbytky zraku jejich život. Hmatem si mohli se zavázanýma očima vyzkoušet, jak odhadnou hodnotu mincí, jak za pomoci tabulky, která je speciální, určit hodnotu bankovek. Další disciplínou byl odhad vzdálenosti v metrech krokováním. Zajímavostí také byly plastové destičky s otvorem různých tvarů, které po hmatu poznávali. Všichni zúčastnění se dobře bavili, mnohým z nich se nedařilo, jak by chtěli. Je vidět, že vše je potřeba trénovat. Člověk, který nemůže okolí vnímat zrakem, musí mít velice dobře vytrénovaný sluch, odhad a jemnou motoriku.

PŘEHLÍDKA ŽENSKÝCH A DÍVČÍCH KROJŮ

V květnu mohli senioři z Domova, ale i široká veřejnost navštívit několik zajímavých akcí mezi, které patřila zejména ukázka ženských a dívčích krojů z různých koutů Čech a Moravy.

Všechny, které byly předvedeny, měly svou historii. Díky paní Hampton z Občanského sdružení BEJVÁVALO, která o každém kroji publiku sdělila informace o původu a historii, jsme se dověděli něco zajímavého. Na přehlídce trvající téměř hodinu byl všem přítomným předveden a popsán kroj středních Čech, replika litoměřického kroje, původní kroj chodský, kyjovský, hanácký valašský, horehronský a piešťanský. Atmosféru podkreslila lidová písnička z příslušného kraje, odkud kroj pochází. Na závěr programu zazněla společná lidová písnička „Pásla Kačenička“. Všem přítomným se přehlídka moc líbila.

VÝROBA NÁČINÍ K JIHOAFRICKÉ HŘE JUJSKEI

Po absolvování turnaje v Jukskei, který každý rok na podzim pořádá Domov U Trati v Litoměřicích, a na který jsme opět letos zváni, jsme se s uživateli Domova shodli na tom, že by bylo dobré tuto hru zařadit do aktivizačního programu. Díky dotaci Města Litoměřice jsme zrealizovali výrobu náčiní k této hře. Samotné válečky vyrobili po domluvě s mistrem odborné praxe panem Pokorným v rámci praxe studenti oboru truhlář z GSOŠ a SOU Litoměřice. Další úpravy v rámci aktivizace provedli sami uživatelé Domova.

PÉTANQUE V DOMOVĚ PRO SENIORY

Ve čtvrtek 30. května se v Domově uskutečnil turnaj v pétanque v rámci soutěže určené pro aktivní seniory a občany starší 60-ti let. Akce byla zrealizována díky komunitnímu plánování sociálních služeb Litoměřice a Zdravému městu Litoměřice. Turnaj byl završením řady akcí pořádaných různými organizacemi v Litoměřicích.

Organizacemi, které se zapojily, a připravily pro seniory bohatý, a pestrý program, byly Zdravé město Litoměřice, Farní charita Litoměřice, Diecézní

charita Litoměřice, Knihovna K. H. Máchy, DDM Rozmarýn, CCR Litoměřice, Klikal, Fokus Labe, Domov U Trati, GSOŠ a SOU Litoměřice, Diakonie Litoměřice, VOŠ Ekonom a Odbor sociálních věcí.

Nic nebylo ponecháno náhodě a veškeré přípravy a samotná realizace všech akcí byla zvládnuta na jedničku. O tom svědčí i vysoké počty soutěžících, kteří se akcí zúčastnili. Velkou motivací pro ně jistě bylo nejen společenské vyžití ale i zájem vyzkoušet si něco nového. I když turnaji počasí moc nepřálo, program se nakonec vydařil a spokojenost zúčastněných to potvrdila. Na Domově byly pro seniory připraveny dvě varianty hry, suchá, vnitřní (Boccia) pro případ deště a druhá venkovní na hřišti za budovou Domova. Díky tomu, že nepršelo, zvítězila u většiny zúčastněných druhá varianta - hřiště.

ČERVNOVÉ POVODNĚ A POMOC EVAKUOVANÝM

Letošní povodně se nevyhnuly ani zaměstnancům Domova na Dómském pahorku, žijících na břehu řeky Labe. Vedení Domova bylo nuceno tuto situaci řešit. Řešilo se především obsazení služeb k zajištění běžného chodu ve směnném provozu.

Domov na Dómském pahorku poskytl přístřeší 55 ti evakuovaným z oblastí na Litoměřicku postiženými letošními povodněmi. Převážnou většinu evakuovaných byly klientky Domova se zvláštním režimem z Terezína, kde se očekávala velká voda.

Všem, kromě lůžka a zázemí byla poskytnuta celodenní strava. V případě potřeby byla evakuovaným nabídnuta odborná psychologická pomoc.

HUDEBNÍ ODPOLEDNE K POSLECHU I TANCI

V úterý, 4. června navštívil uživatele Domova a evakuované pan Adolf Škarda a pan Ivo Bartošek, kteří společně s paní Zavoralovou z Domova se zvláštním režimem z Terezína, zpřijemnil přítomným posluchačům úterní odpoledne.

PODVEČERNÍ GRILOVÁNÍ

V měsících červenci a srpnu probíhalo v Domově na Dómském pahorku již tradiční grilování. Na terase v 1. patře Domova se v odpoledních hodinách rozebíhaly přípravy prostor pro pohodlné sezení účastníků a všeho potřebného pro grilování.

Díky daru, ve formě slunečníků od firmy Velmar Ústí nad Labem, zastoupené panem Marešem, nevadilo ani přímé slunce, které bylo zvláště v červenci velmi silné.

Od 16:30 hodin odpoledne bylo vždy vše připravené a samotné grilování mohlo začít. Všichni přítomní byli spokojení a už se těší na další takovou akci, kterou dá-li počasí, připravujeme na konec září či začátek října.

MÓDNÍ PŘEHLÍDKA V DOMOVĚ NA DÓMSKÉM PAHORKU

V úterý 25. června proběhla ve společenském sále Domova na Dómském pahorku módní přehlídka a ukázka účesů budoucích kadeřníků ze Střední školy a Mateřské školy o.p.s., Jarošova Litoměřice na téma „Okem mladých do světa seniorů“. Přítomní mohli shlédnout nejen krásné modely šatů a účesů, ale i líčení modelek od studentek oboru kosmetička. Módní přehlídka vzbudila zájem jak u žen, tak u pánů, kteří si pohled na mladé modelky nemohli nechat ujít. Čas, po který se modelky převlékaly do nových modelů, vyplnili dva studenti Střední školy a Mateřské školy Jarošova Litoměřice svým hudebním vystoupením. Na akci bylo přítomno asi 40 diváků z řad seniorů a zaměstnanců Domova.

GYMNASIA DO CENTRA LITOMĚŘIC

V průběhu srpna a září uživatelé z Domova na Dómském pahorku uskutečnili společně s aktivizačními pracovníci několik vycházek do centra Litoměřic. V těchto teplých dnech je lákala nejen návštěva míst, které dobře znají, ale také občerstvení v podobě kávy, vína a samozřejmě piva. Navštívili, a někteří poprvé, park Václava Havla, kde se všem moc líbilo prostředí, Mírové náměstí a restauraci Sparta. Někteří senioři potkali a popovídali si se známými, které dlouhou dobu neviděli. Shodli se na

tom, že to nebude naposled a proto plánujeme i nadále v těchto vycházkách pokračovat, pokud nám bude počasí přát.

ÚČAST NA 2. ROČNÍKU FARMÁŘSKÝCH HER V BYSTRÁNECH

V měsíci srpnu jsme obdrželi pozvánku na Farmářské hry do Bystrán u Teplic, které se konaly 12. září. Již vloni náš Domov reprezentoval pan Vladislav Smíšek, který obsadil krásné 20. místo z celkového počtu 60-ti soutěžících. Letos přispěla svou účastí také paní Jiřina Petrášová, pro kterou účast v soutěži byla premiérou. I když jsme z pozvánky věděli, co nás čeká, byli jsme překvapeni kreativitou personálu při výběru disciplín. Výkony soutěžících byly velmi dobré. Ačkoliv jsme ceny domů nepřivezli, přijeli jsme s dobrou náladou a pocitem z příjemně stráveného času.

AKTIVITY A KULTURNÍ AKCE V DOMOVĚ NA DÓMSKÉM PAHORKU ANEB „CO PLÁNUJEME DO KONCE ROKU“

Hudební vystoupení skupiny „*Veselý lidí*“, „*Karavana*“, „*Terezky*“, *ZUŠ Litoměřice*, vystoupení pěveckých sborů, *Bábinky*, *Přednáška o Africe* s panem Radkem Klimešem, *setkání s předškoláky* Lingua Universal v rámci pravidelného setkávání a další.

Na říjen plánujeme akci v rámci projektu „*Aktivní senior*“ s názvem „*Co se v mládí naučíš,...*“. Jde o soutěž, kde si jak senioři, tak studenti vyzkouší, jak na tom jsou např. v zatloukání hřebíků do dřeva, loupání jablka, oddělování žloutku od bílku apod.

Na říjen připravujeme i *výstavu fotografií „Mé Litoměřice“* fotografů Mgr. Petra Hermanna a Ludka Veselého, doplněné o zajímavé povídky o Litoměřicích a litoměřických zákoutích. Vernisáž výstavy je plánována na 4. října.

Začátkem prosince jako už tradičně bude Domovem procházet *Mikuláš* a po loňské úspěšné premiéře budeme připravovat již druhé *Adventní setkání* v Domově na Dómském pahorku.

Informace o termínech budou včas upřesněny.

DOMY S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU (DPS)

VÝLET DO LYSÉ NAD LABEM

Velkým přáním uživatelů DPS bylo navštívit výstavu "ŠIKOVNÉ RUCE NAŠICH SENIORŮ" v Lysé nad Labem. Díky dotaci Města Litoměřice v rámci projektu AKTIVIZAČNÍ PROGRAM V DOMOVECH S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU, se podařilo tento výlet zorganizovat. „Den D“ byl stanoven na neděli, 16. června. Napakování velkými svačinami, čutorami pro dodržování pitného režimu a obuti do pohodlných botek jsme vyrazili.

Naše první zastávka byla ve skanzenu Botanicus v Ostré. Jde o nádhernou historickou vesničku, která vytváří atmosféru pro jednotlivá tradiční řemesla, která byla nezbytnou součástí života našich předků a v současné době se pomalu vytrácejí. Prohlédli jsme si výrobu svíček, drátování kamínků, výrobu mýdla, motání provazu a výrobu ručního papíru.

Prošli jsme se nádhernou bylinnou zahradou, někteří uživatelé ochutnali speciality ze špaldové mouky. Ochutnávku medoviny jsme vzhledem k horkému počasí raději neriskovali.

Pak už naše cesta vedla do nedaleké Lyse nad Labem. Vystavované výrobky byly nádherné, nevěděli jsme, co máme dřív obdivovat. Keramiku, obrazy, pletené hračky, výšivky, bižuterii... Nezapomněli jsme si hlasitě pochválit vitrínu s našimi výrobky. Mezi doprovodné programy patřila i výstava růží, byla to nádherná podívaná. Domů jsme se vraceli plni krásných zážitků, inspirace a nových nápadů pro naši další aktivizační činnost.

KULATÉ NAROZENINY V DPS

10. srpna 2013 oslavila paní Zdeňka Nováková z DPS Švermova krásných 90 let.

Narozeniny oslavila v kruhu rodiny, popřát jí přišli zástupci Města Litoměřice a Pečovatelské služby Farní charity Litoměřice.

AKTUÁLNĚ Z FARNÍ CHARITY

VÝMĚNA SOCIÁLNÍCH PRACOVNIC

Od října 2013 dojde v rámci reorganizace a zkvalitnění sociálních služeb poskytovaných Farní charitou k výměně sociálních pracovníků v Domově na Dómském pahorku a v Domech s pečovatelskou službou. Paní Mgr. Simona Barčíková převezme veškeré pracovní činnosti sociálního pracovníka po paní Bc. Jaroslavě Šteflové v Domech s pečovatelskou službou a naopak.

ROZŠÍŘENÍ KAPACITY DOMOVA SENIORŮ

Od 1. září 2013, je rozšířena kapacita Domova na Dómském pahorku – Domova pro seniory o 10 míst (5 dvoulůžkových pokojů).

MŠE SVATÉ

konají se pravidelně každou středu od 16:00 hodin ve zdejší kapli. Před mší, po celou její dobu i po jejím skončení je zajištěna výpomoc našich aktivizačních pracovníků.

PEČUJETE O SENIORA A JE MOBILNÍ ?

- **CHYSTÁTE SE NA DOVOLENOU NEBO DO LÁZNI**
 - **ČEKÁ VÁS HOSPITALIZACE**
- **NEVÍTE, KDO BY SE O NĚHO MOHL PŘECHODNĚ STARAT?**

MÁME PRO VÁS ŘEŠENÍ ☀

„TÝDENNÍ STACIONÁŘ“

FARNÍ CHARITA LITOMĚŘICE, DOMOV NA DÓMSKÉM PAHORKU

ZAHRADNICKÁ 1534/4, LITOMĚŘICE

TÝDENNÍ STACIONÁŘ	▣ SOCIÁLNÍ SLUŽBA URČENÁ PRO SENIORY VE VĚKU OD 65 LET, KTEŘÍ SE POHYBUJÍ SAMI ČI S POMOCÍ KOMPENZAČNÍ POMŮCKY (HŮL, CHODÍTKO) A JEJICH POHYB NENÍ ZÁVISLÝ NA INVALIDNÍM VOZÍKU ČI POMOCÍ DRUHÉ OSOBY▣ TYP ODLEHČOVACÍ SLUŽBY PRO PEČUJÍCÍ OSOBY V DOBĚ JEJICH PŘECHODNÉ NEPŘÍTOMNOSTI
CHARAKTER SLUŽBY	▣ ZAJIŠŤUJE KOMPLEXNÍ PÉČI V PROSTORÁCH STACIONÁŘE
ČASOVÉ ROZPĚTÍ	▣ SMLOUVA SE UZAVÍRÁ NA DOBU URČITOU
VÍCE INFORMACÍ	▣ www.fchltm.cz

KONTAKTY NA SOCIÁLNÍ PRACOVNICE

BC. JAROSLAVA ŠTEFLOVÁ, 417 770 009, 731 402 432, socialni@fchltm.cz
BC. LENKA MENCLÍKOVÁ, DiS, 417 770 008, 731 140 005, lenka.menclikova@fchltm.cz

MOŽNOST PROHLÍDKY ZAŘÍZENÍ A OSOBNÍHO PROJEDNÁNÍ

TERÉNNÍ PEČOVATELSKÁ SLUŽBA NA ÚZEMÍ MĚSTA LITOMĚŘICE

Zajišťujeme péči o seniory a zdravotně tělesně postižené občany, kteří jsou odkázáni na pomoc jiné osoby při obstarání základních potřeb, především při zajištění péče o svou osobu a chod domácnosti.

Služby poskytujeme občanům v jejich domácnostech, přicházíme tak za klientem, který nemusí být přemísťován do cizího prostředí.

Pečovatelská služba je také poskytována v Domech s pečovatelskou službou, jejichž majitelem je Město Litoměřice.

Nejžádanější naší službou je dovoz obědů. Obědy odebíráme z jídelny domova pro seniory - Domov na Dómském pahorku, dovážíme je v jídlonosičích s izotermickým obalem a proto můžeme zajistit předání teplých pokrmů.

Pečovatelská služba v Litoměřicích je poskytována od pondělí do pátku od 7:00 do 20:00 hod.. Obědy jsou pak rozváženy denně, včetně sobot, nedělí a svátků.

Naše služby:

Naše služby jsou určeny právě pro Vás, pokud potřebujete pomoci s běžnými domácími pracemi, s chodem domácnosti nebo péčí o sebe.

Zajistíme:

- pomoc při koupání a osobní hygieně
- pomoc při oblékání
- stravování - dovoz obědů, pomoc při podávání jídla a pití
- nákupy
- úklidové práce v domácnosti - praní, žehlení, luxování, mytí oken atd.
- doprovod k lékaři

Kontakty

Švermova 2099/16, 412 01 Litoměřice, Tel.: 416 735 110

Vedoucí služby:

Bc. Eva Potůčková, e-mail: eva.potuckova@fchltm.cz, tel.: 731 402 424

Sociální pracovnice:

Mgr. Simona Barčíková, e-mail: simona.barcikova@fchltm.cz, tel.: 731 677 954, 416 734 181

CHARITNÍ OŠETŘOVATELSKÁ A PEČOVATELSKÁ SLUŽBA (CHOPS)

Propustili vás či někoho blízkého z nemocnice do domácího léčení? Činí vám potíže zvládnutí základních životních potřeb? Máte doma rodiče, kteří se o sebe již nedokážou postarat? Ve všech těchto případech vám pomůže tým zkušených zdravotních sester, které poskytují odbornou zdravotní (ošetřovatelskou) péči v domácím prostředí.

Domácí zdravotní péče je vhodná pro všechny věkové skupiny pacientů. Zdravotní sestry každý den navštěvují klienty v jejich domácnosti a poskytují jim odborné úkony tak, aby jejich léčba nemusela probíhat ve zdravotnickém zařízení.

Jak funguje domácí zdravotní péče?

Službu domácí zdravotní péče může na základě vyšetření doporučit praktický lékař. Pokud domácí péči lékař předepíše, **je péče plně hrazena zdravotní pojišťovnou**. Službu je také možné objednat přímo u nás po dohodě s ošetřujícím lékařem pacienta. Podmínkou léčby klienta v domácím prostředí je však vždy **pečlivý a spolupracující ošetřující lékař**, který sleduje vývoj zdravotního stavu pacienta.

Lékař doporučí počet návštěv u pacienta, cíle a formy domácí zdravotní péče a na základě těchto podkladů vypracuje zdravotní sestra **ošetřovatelský plán**. Sestra poté **každý den provádí jednotlivé ošetřovatelské úkony**, zapisuje všechny objektivní nálezy, změny a biologické hodnoty, o nichž pravidelně informuje ošetřujícího lékaře. Po skončení ošetřovatelské péče sepíše dokumentaci, kterou rovněž předá lékaři.

Výhody domácí zdravotní péče:

- Pobyť v domácím prostředí má pozitivní vliv na psychiku klienta.
- V domácím prostředí je – na rozdíl od zdravotnických zařízení – minimální riziko tzv. nemocničních infekcí.
- Klient může být v nepřetržitém kontaktu se svými blízkými a v prostředí, které zná a kde se cítí dobře.

Pro koho je domácí zdravotní péče vhodná?

Domácí zdravotní péče je vhodná pro **všechny věkové skupiny obyvatel**. Nejčastějšími klienty jsou pacienti **propuštění z lůžkového zařízení**, u kterých je nutná následná léčba. Pečujeme také o **chronicky nemocné** (většinou seniory) a dále o **pacienty po** úrazech a operacích, kteří potřebují systematickou léčbu, ošetřovatelskou rehabilitaci, převazy apod.

Kdo domácí zdravotní péči poskytuje?

Domácí zdravotní péči zajišťují zdravotní sestry Charitní ošetřovatelské a pečovatelské služby, které mají registraci Ministerstva zdravotnictví ČR, jež je opravňuje pracovat bez odborného dohledu. Všechny sestry mají zkušenosti s péčí o pacienty v domácím prostředí. Klademe důraz také na další **vzdělávání sester** a sledování **nejmodernějších trendů** v oboru.

Největší skupinu klientů tvoří **pacienti s chronickými defekty** – bércovými vředy, diabetickými gangrény dolních končetin, atd. Úzce spolupracujeme s chirurgickými a kožními ambulantními specialisty, kam jsou pacienti zváni pouze ke kontrolním vyšetřením v termínech určených lékařem. Ošetření po zbývající dobu zajišťujeme v domácím prostředí klienta. Všechny zdravotní sestry se neustále seznamují s novými metodami hojení ran, mají k dispozici nejmodernější prostředky k jejich ošetřování a po konzultaci s ošetřujícími lékaři tyto metody individuálně aplikují.

Další skupinu ošetřovaných tvoří **nemocní v pooperačním období**, s indikací ošetřování pooperačních ran, jejich zhojení a případné ošetření stomií, např. po operacích břišních, cévních, urologických, atd..

Skupině **nemocných, kteří trpí bolestmi**, aplikujeme injekce analgetik nebo injekce opiátů v intervalech určených lékařem. V současné době spolupracujeme s lékařem z ambulance bolesti, aplikujeme analgetické náplasti dle ordinace lékaře. Tento způsob analgezie je nemocnými

dobře tolerován a při správném ošetřování je pro ně dlouhodobým kvalitním řešením.

Samozřejmostí je také péče o **klienty se zavedenými permanentními močovými katetry**, jejich ošetření, proplachy a sledování bilance tekutin pro potřeby urologických pracovišť a praktických lékařů, kterým jsou předávány.

V péči máme **klienty po CMP, po operacích kyčelních kloubů** atd. Cílenou reedukací se snažíme obnovit jejich mobilitu, soběstačnost a návrat k obvyklému životu.

Velkou skupinou jsou **nemocní s DM** (Diabetes melituss – cukrovka). Velmi dobrá spolupráce s diabetologickou ambulancí v Litoměřicích usnadňuje život mnoha našim klientům s tímto onemocněním. Odběr biologického materiálu provádíme u klienta doma a vzorky předáváme do laboratoře, informace o klientovi pak lékaři příslušné ambulance.

Stejný systém jako u diabetologických ambulancí uplatňujeme při **odběrech pro hematologickou a nefrologickou ambulanci**. Díky odběru v domácím prostředí, navštíví pacient lékaře pouze jedenkrát a to k samotné lékařově kontrole.

Jedním z velice humánních úkolů je ošetřování **klientů na sklonku jejich života a v době umírání**. Jistě byly a jsou rodiny, které nesou velice těžce skutečnost, že jejich blízcí musí odcházet z tohoto světa v podmínkách neosobního a neúčastného ústavního ošetřování. Na pomoc těmto rodinám přichází naše domácí zdravotnická péče se svými službami.

Ve všech případech klientům nabízíme zapůjčení potřebných zdravotních pomůcek (klozetové židle, invalidní vozíky, berle, francouzské hole, nástavce na WC, rehabilitační chodítka a jiné)

Pečovatelská služba

provádí ji pečovatelka v domácím prostředí klienta a klient si jí hradí sám. První kontakt s klientem se zahajuje při sociálním šetření, které je v domácím prostředí klienta za přítomnosti vedoucí střediska CHOPS a pečovatelky. Poskytujeme úkony v oblastech:

- péče o domácnost (úklidové práce, žehlení, nákupy)
- stravování (pomoc při podávání jídla)
- péče o hygienu (hygiena, koupele, mytí, péče o kůži)
- doprovod k lékaři, na úřady, na nákup, apod.
- vyzvednutí léků, donesení nákupu, různé pochůzky aj.

Více informací naleznete na: www.fchltn.cz

PODĚKOVÁNÍ

Farní charita Litoměřice děkuje firmě MONTAGO - KVĚTINY s.r.o., středisko Trávčice, za dar ve formě květin k osázení truhlíků.

Svou bohatostí a nepřebornou škálou barev, zútulnily a rozzářily prostory v areálu Domova na Dómském pahorku, kde dělaly radost od jara do podzimu nejen seniorům, ale i zaměstnancům a dalším návštěvníkům Domova.

PRO OBYVATELE DOMOVA NA DÓMSKÉM PAHORKU

ZNÁTE ODPOVĚĎ NA TUTO HÁDANKU SPJATOU SE JMÉNEM SV. VÁCLAVA?
„JE JICH SEDM, ALE ŽÁDNÝ Z NICH SÁM NIC NEZMŮŽE. CO JE TO?“

NEJRYCHLEJŠÍ LUŠTITEL ZÍSKÁ DROBNOU POZORNOST
Chcete-li soutěžit, kontaktujte po vyluštění vedoucího Domova p. Löwyho

Noviny z Pahorku vychází nepravidelně zdarma.

Vydavatel: Farní charita Litoměřice, Zahradnická 1534/4, Litoměřice.

Redakční rada:

Mgr. Simona Barčíková, Ivana Kretová, Ing. Radek Löwy

Autoři příspěvků:

Józef Szeliga, Simona Barčíková, Lenka Menclíková, Ivana Kretová,

Irena Budinská, Eva Potůčková, Lenka Matzkeová, Radek Löwy,

ZDROJE: [www stránky](http://www.stranky)

Autoři fotografií:

Ivana Kretová, Alena Růžičková, Lenka Pichová, Blanka Malá, Naděžda Kejkrtová,

Karel Pech, [www stránky](http://www.stranky), wikipedia

Náměty a příspěvky pro další čísla je možno zasílat na e-mail: radek.lowy@fchltn.cz

